सवैयाख्याःव्याख्यामधिकृत्यकृतोग्रंथोवैयाख्यस्तपुक्ताः यथाब्रह्मविदामोतिपरमितिसूत्रस्यव्याख्यासत्यंज्ञानमितिमंत्रः अनुव्याख्यानंतस्माद्वाएतस्मादित्यादिब्राह्मणं एवमत्रापिप्रथमेध्यायेसूत्रितस्यार्थस्यद्वितीयतृतीयाभ्यांव्याख्यानमुत्तरग्रंथेनानुव्याख्यानंच विविधाःलिंगादिनार्थप्रत्यायकाः प्रपाःकर्तव्याइत्यादिस्मृतिमूलभूताधन्वन्निवप्रपाअसित्वमग्नेइत्यादयः हेअग्नेत्वंधन्वन्निरुदकेप्रदेशेप्रपेवलोकतृप्तिकरोसीतितदर्थः प्रपाअसीत्यत्रासंधिश्छांदसः इहेति अनुक्रांतमनुक्रमेणोक्तंइदमेवयथोक्तंग्रंथस्यलक्षणं विषयःप्रतिपाद्योर्थः ॥ ५० ॥ समासःसंक्षेपः व्यासोविस्तरः ॥ ५१ ॥ वर्णानुपूर्वी

इतिहासाःसवैयाख्याविविधाःश्रुतयोऽपिच ॥ इहसर्वमनुक्रांतमुक्तंग्रंथस्यलक्षणं ॥ ५० ॥ विस्तीर्यैतन्महज्ज्ञानमृषिःसंक्षिप्यचाब्रवीत् ॥ इष्टंहिविदुषांलोकेसमासव्यासधारणं ॥ ५१ ॥ मन्वादिभारतंकेचिदास्तीकादितथापरे ॥ तथोपरिचराद्यन्येविप्राःसम्यगधीयते ॥ ५२ ॥ विविधंसंहिताज्ञानंदीपयंतिमनीषिणः ॥ व्याख्यातुंकुशलाःकेचिद्ग्रंथान्धारयितुंपरे ॥ ५३ ॥ तपसाब्रह्मचर्येणव्यस्यवेदंसनातनं ॥ इतिहासमिमंचक्रेपुण्यंसत्यवतीसुतः ॥ ५४ ॥ पराशरात्मजोविद्वान्ब्रह्मर्षिःसंशितव्रतः ॥ तदाख्यानवरिष्ठंसकृत्वाद्वैपायनःप्रभुः ॥ ५५ ॥ कथमध्यापयानीहशिष्यानित्यन्वचिंतयत् ॥ तस्यतच्चिंतितंज्ञात्वाऋषेर्द्वैपायनस्यच ॥ ५६ ॥ तत्राजगामभगवान्ब्रह्मालोकगुरुःस्वयं ॥ प्रीत्यर्थंतस्यचैवर्षेर्लोकानांहितकाम्यया ॥ ५७ ॥ तंदृष्ट्वाविस्मितोभूत्वाप्रांजलिःप्रणतःस्थितः ॥ आसनंकल्पयामाससर्वैर्मुनिगणैर्वृतः ॥ ५८ ॥ हिरण्यगर्भमासीनंतस्मिंस्तुपरमासने ॥ परिवृत्यासनाभ्याशेवासवेयःस्थितोऽभवत् ॥ ५९ ॥ अनुज्ञातोऽथकृष्णस्तुब्रह्मणापरमेष्ठिना ॥ निषसादासनाभ्याशेप्रीयमाणःशुचिस्मितः ॥ ६० ॥ उवाचसमहातेजाब्रह्माणंपरमेष्ठिनं ॥ कृतंमयेदंभगवन्काव्यंपरमपूजितं ॥ ॥ ६१ ॥ ब्रह्मन्वेदरहस्यंचयच्चान्यत्स्थापितंमया ॥ सांगोपनिषदांचैववेदानांविस्तरक्रिया ॥ ६२ ॥ इतिहासपुराणानामुन्मेषंनिर्मितंचयत् ॥ भूतंभव्यंभविष्यंचत्रिविधंकालसंज्ञितं ॥ ६३ ॥ जरामृत्युभयव्याधिभावाभावविनिश्चयः ॥ विविधस्यचधर्मस्यत्र्याश्रमाणांचलक्षणं ॥ ६४ ॥

भेदेऽपिप्रतिकल्पमर्थानांसमाननामरूपक्रमत्वाद्भारतारंभेमतभेदमाह मन्वादीति मनुर्मंत्रःनारायणंनमस्कृत्येति ओंनमोभगवतेवासुदेवायेतिवातदादिइतिप्राञ्चः दिवःपुत्रोवैवस्वतमन्वसंज्ञोमनुस्तदादीतितत्वं आस्तीकंआस्तीकचरितंतदादि उपरिचरोवसुस्तच्चरितादिवा ॥ ५२ ॥ बहुर्थत्वाद्विविधंज्ञानंदीपयंतिप्रकाशयंति ॥ ५३ ॥ व्यस्यवेदंआध्वर्यवादिकांडशोविभज्य तेनवेदार्थोत्रिसंगृहीतइतिदर्शितं ॥ ५४ ॥ तदाख्यानवरिष्ठंसइत्यादिअच्छेद्यममरैरपीत्यंतोपंथःस्पष्टार्थः ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ अभ्याशेसमीपे वसुरुपरिचरस्तस्यकन्यावासवीसत्यवतीतस्याःपुत्रोवासवेयोव्यासः ॥ ५९ ॥ कृष्णोव्यासः ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ उन्मेषंउपबृंहणं ॥ ६३ ॥ ६४ ॥

Digitized by Google